

Dodatek tygodniowy

przy Gazecie Lwowskiej.

N^{ro}. 23.

Dnia 7. Czerwca 1856.

Prowizoryczne urządzenie miast Galicyi wschodniej.

Rząd cesarski w staranności o podniesienie miast galicyjskich, ustanowił władze miejskie, czyli tak zwane magistraty. Te trudniły się ze stanowiska przez c. k. rząd im nadanego:

Po pierwsze wykonaniem jurysdykcyi, tak pod względem politycznym i policyjnym, jako też pod względem sądowym.

Po drugie administracją majątku własnością miast będącego, równie jak i majątku zakładów dobroczynnych, które tu i owdzie po miastach istnieją.

Odpowiednie temu podwójnemu celowi, uorganizowane były magistraty. Na czele każdego magistratu był burmistrz lub syndyk prezydujący, za wszystkie czynności odpowiedzialny, z obojga wydziałów praw usposobiony, z dodanymi sobie równie usposobionymi asesorami, sekretarzem, jakoteż i innymi podrzędnymi urzędnikami i sługami w takiej kategorii i ilości, jakiej wymagała objętość i właściwość czynności, wynikająca z obowiązków na magistraty włożonych.

W większych magistratach prócz burmistrza ustanowiony był jeszcze osobny syndyk miasta dla zastępowania gmin w sprawach sądowo-cywilnych. W szczególności zaś co do administracji majątku gmin miejskich służyła za prawidło instrukcja z mocy najw. postanowienia z dnia 25. maja 1835 przez rząd krajowy pod dniem 14. kwietnia 1837 do l. 3768 wydana, na zasadzie której urzędnicy kasowi do tego usposobieni, pod przewodnictwem naczelnika magistratu, kasę miejską, w formie dla siebie przepisanej, prowadzić, rachunki z dochodów i wydatków składać, zaległości w dochodach niewypłynionych wykazywać, i budżet w terminie sześciu miesięcy przed upływem roku administracyjnego na rok nadchodzący przedkładać, wybrani zaś z pośród mieszczan gminy (tak zwani elektorowie, „Ausschuss“, „wydział“) obowiązani byli wykonywać kontrolę administracji majątku miejskiego, stosownie do przepisów instrukcją rzeczoną objętych. Dążnością bowiem rządu było, powierzyć kontrolę wybranym gminy zastępcom (wydziałowi), zainteresować gminę własnym majątkiem i zdać na nią obowiązek czuwania nad całością majątku, a przy oszczędnej i oględnej administracji, także nad powiększeniem jego, z jednej, a z drugiej strony, zwrócenia szczególnej uwagi: by użyciem dochodów na korzyść i dobro ogółu, to jest, ku zaprowadzeniu porządku w miastach pod wszelkim względem, jako to: bruków, kanałów, dróg, i oświetlenia; przez to wywołać ruch i handel, podnieść zarobkowość i przemysł, zapewnić polepszenie bytu mieszczan, doprowadzić miasta do większego znaczenia, a na tej drodze powoli usposobić gminy, za pomocą co raz większego wykształcenia mieszczan, do samodzielnego administrowania majątku i rządzenia się stosownie do istniejących ustaw.

Ze cel ów gminom wytknięty pod wpływem opieki rządowej poniekąd osiągnięty został, to dowodzi porównanie teraźniejszego stanu miast galicyjskich z dawniejszym; pomimo tego gminom wiele jednak jeszcze pozostaje do zdziałania.

Przyczyn, z powodu których ów cel w zupełności do skutku doprowadzonym być niemógł, szukać należy w stosunkach miast dotychczasowych; wykonawstwo bowiem jurysdykcyi w miastach wymagało nie tylko sił odpowiednich, ale i wyłącznego zajęcia się urzędników magistratualnych sprawami w zakres działania tego zawodu wchodzącemi. Dążenie przeto magistratów, by w tym zawodzie wymagałościom władz zwierzchnich zadosyć uczynić, zabierało nie tylko największą część czasu i sił organów magistratualnych, ale z powodu utrzymania potrzebnej odpowiedniej liczby urzędników różnej kategorii, znaczną także część dochodów miejskich. Przeto też magistraty nie mogły zajmować się w zupełności urządzeniem miast zewnętrznem, i o tyle tylko w tychże urządzeniach postępować zdołały, o ile, po zaspokojeniu potrzeb z wykonywaniem jurysdykcyi połączonych, reszta dochodów na cele takowe użytą być mogła.

Atoli z dniem 29. września 1855 stanowisko miast doznało istotnej zmiany. Wykonawstwo jurysdykcyi oddano władzom przez c. k. rząd ustanowionym.

Urzędnicy do składu magistratów należący po największej części umieszczeni zostali przy urzędach nowo uorganizowanych.

Odtąd zakres działania gmin miejskich ograniczonym został:

Po pierwsze. Na administrację majątku własnego, tudzież majątku zakładów tu i owdzie w miastach istniejących.

Po drugie. Na wykonywaniu polieyi administracyjnej w obrębie gmin miejskich, na dostarczaniu kwater dla c. k. wojska tak w miastach na leżach zostającego, jakoteż podczas przechodów tegoż, tudzież dostarczaniu potrzebnych dla tegoż forszpanów, załatwieniu korespondencyi, jakoteż czynności pomocniczych wchodzących w skład konskrypcyi i rekrutacyi.

Odtąd stanowi ważną część czynności gmin miejskich administracja majątku miejskiego i majątku zakładów.

Gdy albowiem spodziewana ustawa, mocą której gminy w ogólności urządzone być mają, stosunek i zakres działania tychże w przyszłości, dotąd jeszcze wydane nie zostało, przeto administracja majątku gmin miejskich, do instrukcyi, pod tym względem obowiązującej, jako też i pełnienie innych obowiązków, które gminy jeszcze wykonywać mają, do istniejących przepisów zastosować należy.

W celu zapobieżenia niekorzystnym skutkom, jakieby z powodu ogłoszenia byłych magistratów z urzędników miejskich a szczególnie naczelników nastąpić mogły, władze wyższe poleciły w spodziewaniu, iż ustawa o urządzeniu gmin wkrótce wydana będzie, tymczasowo naczelnictwo złożyć w ręce mieszczan zaufanie gminy posiadających, oddając im kierunek czynności wchodzących w skład administracji, która przy gminach miejskich pozostała.

Ponieważ zaś ustawa gminna jeszcze się spóźnić może, dłuższa zaś przerwa w systematycznej administracji bez obawy ztąd wyniknąć mogącego nieporządku, dopuszczoną być nie może, przeto zanim wspomniana wyżej ustawa w życie wejdzie, okazuje się konieczność zaprowadzenia systemu prowizorycznego w administracji gmin miejskich, i o ile można zastosowania go do stanowiska, jakie gminy wszystkie poniekąd już teraz zajmują i na przyszłość zajmować mogą — niezmieniając bynajmniej wskazanego instrukcją zakresu działania tychże. Nadto ponieważ miasta różnią się między sobą właściwymi stosunkami, jakimi są mniejsza lub większa ludność miejscowa, położenie i rozległość, indywidualne wykształcenie mieszczan, zarobkowość i handel, a przedewszystkiem mniejszy lub większy majątek miejski i dochody ztąd pochodzące, tudzież źródła dochodów, także i zakłady tu i owdzie zaprowadzone, przeto skład administracji gmin miejskich zgodnie z celem zamierzonym, jakkolwiek na jednej i tej samej głównej podstawie, zawsze jednak do tych tu przytoczonych okoliczności i różnic tak pod względem jakości jak i ilości organów w ten skład wchodzić mających dla każdej gminy, a przynajmniej dla gmin jednakiej kategorii, z osobna zastosowany być musi.

W szczególności: ponieważ każda gmina równie jak pojedynczy jej członkowie w staranności o dobro własne i ogółu, administracją majątku miejskiego, ściśle nadzorowaniem dochodów i wydatków, równie jak i zaprowadzeniem i utrzymywaniem porządku w miastach, tudzież w zakładach dobroczynnych i do oświaty dążących, czuwaniem nad bezpieczeństwem i spokojnością i ściśle zastosowaniem się do ustaw obowiązujących w obec rządu, szczerze, sumiennie i rozsądnie się zajmować, i temuż poświęcić winni; przeto postanowiło c. k. Namiestnictwo, dla nadania gminom miejskim cechy samodzielności odpowiedniej, rozporządzeniem swem z dnia 29. kwietnia r. b. do liczby 15672.

Po pierwsze, w każdym mieście zaprowadzić miejski urząd gminny, a oraz:

Po drugie, oceniając okoliczności wyżej wymienione stanowiące różnicę między miastami, mianowicie zaś uwzględniając dochody roczne miast wyżej 20,000, niżej 20,000 i do 8000, urzędy gmin miejskich podzielić na trzy klasy (I, II, III,) i następnie te uorganizować.

Po trzecie: Na czele każdego urzędu postawić obywatela wgminie zamieszkałego, lepsze wykształcenie, szczerą i rzetelną chęć poświęcenia się sumiennemu i pilnemu wykonaniu obowiązków i zaufanie gminy posiadającego, i temu przy własnem współdziałaniu,

kierunek spraw i czynności urzędowych powierzyć, którego jednakże zgromadzony w pełnej liczbie wydział gminy z grona swego, lub też z pomiędzy gminy większością głosów już wybrał, lub takowego wybrać i za pośrednictwem obwodowego urzędu c. k. Namiestnictwu ku zatwierdzeniu przedstawić winien.

Wyjątkowo zaś ci burmistrzowie byłego magistratu (nieumieszczeni przy nowo uorganizowanych c. k. władzach i urzędach) naczelnikami urzędów gmin miejskich zostali, jeżeli na takowego większością głosów wydziału wybranymi i do potwierdzenia przedstawionymi zostali.

Stosunek, zakres działania i sposób postępowania w urzędowaniu, co do czynności w ustępach I, II, ogólnie wyrażonych, instrukcją wyżej wymienioną dla byłych magistratów określony posłuży tymczasowo ustanowionym urzędom gmin miejskich nadal za podstawę i skazówkę w urzędowaniu, które to gminy mają obowiązek ścisłego zachowania się podług instrukcyi, z tym tylko wyjątkiem: iż przedstawienia dawniej wprost do c. k. urzędu obwodowego czynione, odtąd do bezpośrednio nadzorczego c. k. urzędu powiatowego wystosowywane być mają, które takowe do władzy dotyczącej w celu rozpoznania z swą opinią przysyłać obowiązane są.

Prawa i obowiązki burmistrzów i naczelników byłych magistratów wspomnianą instrukcją objęte, wraz z ogólną odpowiedzialnością za wszystkie czynności w imieniu magistratu wykonane, przechodzą w całości na naczelników urzędów gmin miejskich. Podwładni ich urzędnicy i sługi zostają stosownie do rzeczonych instrukcyi odpowiedzialnymi przełożonemu, a to każdy z osobna, za czynności sobie w interesie służby powierzone.

Zważywszy: iż przełożony urzędu gminy miejskiej, chcąc godnie odpowiedzieć przeznaczeniu swemu, oraz zachować powagę i utwierdzić zaufanie nie tylko gmin ale i władz rządowych, przez rzetelne i sprężyste wykonanie włożonych nań obowiązków, gorliwie, pilnie i bezustannie urzędowaniu i pracy w załatwieniu spraw urzędowych oddać i poświęcić się musi, przez co pozbawiony czasu i sposobności zawiadywania sprawami domowymi, odpowiednio stanowisku, które zajmuje, z funduszków miejskich wynagrodzony być winien: postanowiło c. k. namiestnictwo przeznaczyć: dla naczelnika urzędu gminy miejskiej, pierwszej klasy: płacę od 400 do 600 złr. m. k., a tytułem: „dodatku za funkcję“ 200 do 400 złr. m. k.; drugiej klasy — płacę: 300 złr. m. k., a tytułem: „dodatku za funkcję“ 100 do 200 złr. m. k.; dla naczelników urzędów gmin miejskich trzeciej klasy, mających dochodu rocznego od dwóch do ośmiu tysięcy złr., z powodu mniej możnego zatrudnienia i szczupłych dochodów miejskich, tylko remuneracyę roczną od 100 do 250 złr. m. k. — Przełożeni urzędów gmin miejskich, dotąd pod nazwiskiem „Kamer“ (Kammereien) istniejących, którym prawa wykonywania jurysdykcyi nie służyło, mających dochodu rocznego niżej 2000 złr. m. k., urzędowanie swe jak dotąd, bezpłatnie, lub podług dotychczasowego zwyczaju, za pomniejszą remuneracyą pełnić będą obowiązani.

Po czwarte. Naczelnikowi dodać asesorów, a mianowicie w urzędach pierwszej klasy po dwóch, w urzędach drugiej klasy po jednym.

Asesorowie ci, stosownie do przyjętej zasady, pod przewodnictwem naczelnika większością głosów wydziału z grona tegoż wydziału lub z pomiędzy gminy wybrani, mają za pośrednictwem urzędu powiatowego, urzędowi obwodowemu do zatwierdzenia być przedstawieni.

W wyborze na asesorów należy szczególnie mieć wzgląd na obywateli z majątkiem, lepszym wykształceniem, mających znaczenie w gminie, znanych z rzetelności charakteru, posiadających zaufanie gminy i obznajomionych z jej stosunkami. Z urzędem asesora połączone są dwojakie obowiązki:

- a) w razie przeszkody naczelnika w urzędowaniu, zastąpić go w naczelnictwie.
- b) być pomocnikami naczelnikowi w załatwieniu spraw ekonomicznych, a zatem spełniać polecenia pod tym względem otrzymane, narażać w urzędzie odbywać się mającym być zawsze obecnymi, wnioski przedstawiać, i podług sumienia i przekonania głosować, t. j. zdanie swe objawiać. Asesor, wnoszący na posiedzenie sprawę, objawia zarazem jako referent swe zdanie, w każdym zaś innym razie głosić dopiero po wydziale.

Jakkolwiek stanowisko asesora jest honorowe, zważywszy jednakże włożone nań obowiązki, które dopełnić, a przeto czas i pracę swą dla zadośćuczynienia takowym poświęcić winien, słuszość wymaga, by za ową pracę i uszczerbek w własnych sprawach był stosownie z funduszków miejskich wynagrodzony. C. k.

Namiestnictwo wyznaczyło przeto, dla każdego z asesorów przy urzędach gminy miejskiej pierwszej klasy wynagrodzenie (remuneracyę) od 200 do 300 złr. m. k., dla asesora przy urzędzie drugiej klasy zaś od 150 do 200 złr. m. k. rocznie.

W razie potrzeby zastępstwa naczelnika w urzędach gmin miejskich pierwszej klasy zostawia się naczelnikowi, jako odpowiedzialnemu za wszystkie czynności, wolność wyboru jednego z dwóch asesorów. W urzędach gmin miejskich drugiej klasy zaś, z urzędu należy się zastępstwo naczelnika asesorowi; w urzędach gmin miejskich trzeciej klasy, z powodu małych dochodów dotyczących miast i małej objętości czynności administracyjnych, ustanowienie asesora jest zbędne; w razie potrzeby zastępstwa naczelnika urzędu gminy klasy trzeciej, najstarszemu (*Seniorowi*) wydziału, naczelnictwo poruczone być ma.

Po piąte. W każdym urzędzie gminnym pierwszej i drugiej klasy, ustanowiony będzie sekretarz, z płacą 400 do 500 złr. m. k. Wyjątkowo zaś przy urzędzie gminnym w Brodach będzie dwóch sekretarzy, wyższą pobierających płacę.

Do wykonawczych obowiązków sekretarza należy: ster kancelaryi, bezpośredni nadzór nad podrzędnymi urzędnikami i sługami do etatu urzędowego należącymi i dopilnowanie ścisłego wykonania obowiązków i służby rzeczonym indywiduum poruczonej. Odpowiedzialnym będąc przełożonemu gminy urzędu za utrzymanie ścisłego porządku w kancelaryi i spieszne wykonanie czynności indywiduum podrzędnym powierzonych, winien on opieszłych, niechętnych lub nierzetelnych w służbie przełożonemu do dalszego postąpienia z nimi w drodze dyscyplinarnej przedstawić; nadto sekretarz jest obowiązany, tak conceptowe prace jakoteż wszelkie polecane mu komisyje nalezyć i w najkrótszym czasie załatwiać, szczególnie zaś nad tem czuwać, aby przepisy, co do zakresu działania instrukcją wyżej wspomnianą wskazanego, jak najściślej zachowane były. Dla tego też sekretarz, który ma głos doradczy, winien przy obradach być obecnym, protokół rady prowadzić, głosy i uchwałę według takowych zapadłe spisywać, i protokół rady nalezyć załatwiać. W celu obsadzenia miejsca sekretarza wypisuje urząd gminy miejskiej konkurs, i c. k. urzędowi obwodowemu przedstawia trzech kandydatów do wyboru i zamianowania.

Po szóste. Do zakresu działania urzędów gmin miejskich należą często sprawy, dla których w celu zabezpieczenia praw miast i zachowania od szkody lub straty wpływ i współdziałanie mężów kwalifikowanych z wydziału praw obojga niezbędnie jest potrzebnym. Do kategorii takich spraw należy zawarcie kontraktów między gminą a stronami prywatnymi lub rządem, zbadanie składanych ku bezpieczeństwu gminy kaucyi, lub przeprowadzanie procesów w imieniu gminy pozyskującej lub pozwanej. Dla załatwienia takich spraw, interesów i sporów lub zastępstwa gminy w przeprowadzeniu procesów, upoważnia się gminy do wybrania sobie adwokata krajowego, w miejscu, w najbliższej siedzibie sądu lub tam gdzie proces w sądzie dotyczącym przeprowadzonym być ma, zamieszkałego, a to za umówione honorarium roczne od 100 do 300 złr. m. k. Adwokata takowego za pośrednictwem c. k. urzędu obwodowego c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia przedstawić należy.

Jeżeli zaś, w skutek terażniejszego urzędowania gmin miejskich, w etacie urzędników był urzędnik kwalifikowany z wydziału praw obojga, w takim razie zastrzega się przyjęcie adwokata jedynie na wypadek procesu w celu zastępstwa gminy, ci albowiem z wydziału prawa cywilnego kwalifikowani urzędnicy załatwieniem wszelkich innych czynności i spraw, do zakresu działania prawniczego należących, zająć się powinni i za to zostają odpowiedzialni.

Po siódme. Przy każdym urzędzie gminy miejskiej będą pisarze gminni z płacą 300 do 400 złr. m. k. ustanowieni, których ogólnym obowiązkiem będzie, służbę stosownie do poleceń przełożonego pełnić, szczególnie zaś, całą manipulacyą kancelaryjną w formie instrukcją wyżej wymienioną przepisanej zatrudnić się. Ponieważ zaś ustanowienie osobnych rewizorów policyi przy urzędach gmin miejskich ustaje, przeto czynności policyi administracyjnej, zakwaterowanie c. k. wojska i dostarczanie forszpanów, powierzonym będzie pisarzowi pod przewodnictwem naczelnika. Miejsce pisarza obsadza urząd gminy miejskiej za potwierdzeniem c. k. urzędu cyrkularnego. W urzędach gmin miejskich trzeciej klasy pisarz pierwszy ustanowiony wykonywa obowiązki do sekretarza zwyczajnie należące.

Po ósme. Do prowadzenia kas miejskich wedle przepisów powołaną tyle razy instrukcją objętych przeznacza się kasyera usposobionego z płacą roczną od 300 do 500 złr. m. k., który ma obowiązek złożyć płacy wyrównyującą kaucyę.

Czynności kontrolora mają być poruczone w urzędach gmin miejskich pierwszej i drugiej klasy jednemu z pisarzy gminnych za osobną remuneracją rocznych 50 do 100 zlr. m. k.; tenże obowiązkiem jest złożyć odpowiednią kaucję.

W urzędach gmin miejskich trzeciej klasy pisarz gminny 1^{szy}, służbę i obowiązki kasyera pełnić i wszelkie czynności rachunkowe sam załatwiać będzie, za złożeniem kaucyi ilości płacy wyrównującej; do pełnienia tej służby musi on być usposobionym. Kontrola zaś tylko co do klucza od kasy, jednemu z wydziału powierzona być ma. Miejsce kasyera i pisarza, z obowiązkiem kasyera lub kontrolora, obsadza c. k. urząd cyrkularny na przedstawienie urzędu gminy miejskiej.

Pisarze gminy w urzędach gmin miejskich pierwszej i drugiej klasy, którym kontrola kasy powierzona będzie, w razie gdyby niebyli usposobieni do sprawowania czynności kasowych, obowiązani są w przeciągu sześciu miesięcy wykazać się dekretem władzy dotyczącej z złożonego pod tym względem przepisane egzaminu, poświadczającym usposobienie do pełnienia urzędu kasowego.

Po dziewiąte. Z dniem, w którym ustało wykonawstwo jurysdykcyi dotąd miastom służące, czynności służby policyjnej zostały ograniczone: na strzeżenie porządku bezpieczeństwa i spokojności w obrębie miasta, tudzież kasy miejskiej, na pełnienie służby przy stawiennictwie stróż do urzędu miejskiego, na kwatrowaniu wojska, dostarczania ferszpanu w obrębie gminy, наконец na działania podczas rekrutacyi lub konskrypcyi. Z tego to powodu ilość straży policyjnej, jaka dotąd przy magistratach istniała, stała się zbyt dużą; słusznie przeto też dla oszczędzenia wydatków miejskich zmniejszyć i stosownie do koniecznych potrzeb miejskich ograniczyć potrzeba.

Po dziesiąte. W celu utrzymania na dal zakładów, gdzie takowe w miastach istnieją, i zachowania porządku w miastach zaprowadzonego, organa miejskie w tym celu ustanowione jak dotąd, tak i nadal w miastach istnieć i bez odmiany do składu administracyi urzędów gmin miejskich należyć mają. W ten skład wchodzi: lekarze i akuszerki, administratorowie szpitalów z służbą niższą, woźni, stróże kancelaryjni, stróże nocni, lampiarze i oprawcy.

Po jedynaste. W razie koniecznej potrzeby dania pomocy urzędom gmin miejskich w pełnieniu służby, upoważnia się urzędy miejskie do przyjmowania dziennych pisarzy (dyurnistów), z warunkiem

przedstawienia takowych c. k. urzędowi obwodowemu do zatwierdzenia.

Po dwunaste. Spostrzeżenia poczynione: iż w miastach więcej zaludnionych, rozleglejszych, ruchem i bardziej ożywionym handlem się odznaczających, do tychczas bardzo zaniedbywano rozporządzenia dążące do zachowania oszczędności, bicia gościńców, kanałów, mostów, bruków i wodociągów, tudzież zaprowadzenia oświetlenia miast, równie jak i pod względem zastosowania się do przepisów policyjnych, w prowadzeniu budowli; chcąc pod tym względem przyjść w pomoc miastom, upoważnia się urzędy gmin miejskich posiadających znaczniejsze dochody do przyjęcia technicznie wykształconych budowniczych, którym czynności do wymienionych kategorii się odnoszące powierzone być powinny. Ustanowienie takich budowniczych miejskich stało się koniecznem, osobliwie w miastach, w których nowo zaprowadzone władze istnieją. Miasta Drohobycz i Brody mają już takich budowniczych. Miasta Tarnopol, Kołomyja, Stryj, Sambor, Złoczów i Przemyśl objawiły pod tym względem swoje chęci i poczyniły przedstawienia, które uwzględnione zostały. Na tę posadę, na której ustanowienie władza dotycząca zezwoliła, urząd gminy miejskiej konkurs rozpiąć, a po upłynionym terminie, kandydatów zaopatrzonych w dowody potrzebnego usposobienia, za pośrednictwem c. k. powiatowego urzędu c. k. obwodowemu urzędowi z zdaniem swem przedstawić winien; po przedstawieniu takowych c. k. Namiestnictwu, i po zasięgnięciu zdania c. k. dyrekcji budowniczey o uzdolnieniu każdego z starających się o tę posadę kandydatów, Namiestnictwo mianuje budowniczego.

Po trzynaste. Na ostatek nadmienić wypada, iż cel i stanowisko wydziałów miejskich równie jak i zakres działania takowych instrukcją często wspomnianą wytknięty, mimo zaszłej zmiany stosunku byłych magistratów, nie tylko w niczem nienaruszone, ale nawet pod względem nadanej gminom większej samodzielności tem ważniejszem się stało. Wypada przeto ażeby wydziały gmin miejskich, by odpowiednio stanowisku swemu i obowiązkom, w interesie gminy tem silniej i sprężysiej zadość czynić zdołały, na nowo zregulowane i stosownie do ilości osiadłych obywateli miejskich w swej liczbie uzupełnionymi zostały.

Po czternaste. Objęty w osobnym wykazie przegląd urzędów gmin miejskich prowizorycznie uorganizowanych załącza się.

F. K....

Przegląd prowizorycznie urządzonych gmin miejskich, w obrębie c. k. namiestnictwa.

Liczba porządkowa	Urząd gminy miejskiej														
	W mieście	Klasy	W skład wymienionych urzędów gmin miejskich wchodzi następujący urzędnicy												
			Naczelnik		Asesorowie		Sekretarz		Kasyer	Pisarze			Budowniczy	Straż policyjna	
			z pensją roczną	z dodatkiem za funkcję	w liczbie	z remuneracją roczną	w liczbie	z pensją roczną		z pensją roczną	w liczbie	z pensją roczną		w liczbie	z płacą roczną
1	Tarnopol ¹⁾	I.	600	400	2	300, 300	1	450	500	4	400, 350, 300, 300	400	1 kapral, 20 prost.	120, 96	
2	Sambor ²⁾	I.	500	300	2	300, 300	1	600	500	4	400, 350, 300, 300	400	10 prostych	80	
3	Drohobycz ³⁾	I.	600	300	2	300, 300	1	500	500	4	400, 350, 300, 300	400	12 prostych	80	
4	Kołomyja ¹⁾	I.	400	200	2	200, 200	1	450	400	2	350, 300	400	1 kapral, 10 prost.	120, 84	
5	Śniatyn ¹⁾	I.	400	200	2	200, 200	1	450	400	2	350, 300	—	8 prostych	84	
6	Przemyśl ¹⁾	I.	500	300	2	300, 300	1	450	500	4	400, 350, 300, 300	400	12 prostych	80	
7	Jarosław ¹⁾	I.	400	200	2	200, 200	1	450	400	3	350, 300, 300	—	1 kapral, 12 prost.	150, 96	
8	Brody ¹⁾	I.	600	400	2	300, 300	2	700, 600	600	6	400, 400, 350, 350, 300, 300	400	1 kapral, 24 prost.	150, 96	
9	Stryj ¹⁾	I.	500	300	2	200, 200	1	450	400	3	350, 300, 300	400	1 kapral, 10 prost.	100, 80	
10	Stanisławów ¹⁾	I.	600	300	2	300, 300	1	450	500	3	350, 300, 300	—	20 prost.; 7, a 13	100, 80	
11	Trębowla ¹⁾	II.	300	100	1	150	1	400	500	2	350, 300	—	7 prostych	60	
12	Brzezany ¹⁾	II.	300	100	1	150	1	400	300	1	300	—	5 prostych	60	
13	Złoczów ¹⁾	II.	300	200	1	200	1	400	350	2	300, 300	400	1 kapral, 11 prost.	150, 100	
14	Żółkiew ¹⁾	II.	300	100	1	200	1	400	350	2	300, 300	—	6 prostych	96	
15	Sokal ¹⁾	II.	300	100	1	150	1	400	350	1	300	—	4 prostych	65	
16	Gródek ⁵⁾	II.	300	100	1	150	1	450	150	2	350, 300	—	1 kapral, 7 prost.	72	
17	Jaworów ¹⁾	II.	300	100	1	200	1	400	300	1	300	—	6 prostych	60	
18	Rohatyn ¹⁾	II.	300	100	1	150	1	400	300	1	300	—	5 prostych po,	48	

Uwagi:

1) Adwokat krajowy załatwia sprawy sądowo-cywilne, gminy i procesa cywilne. — 2) Sekretarzem, były syndyk, załatwia razem sprawy sądowo-cywilne.

3) Sekretarzem były asesor, załatwia sprawy sądowo cywilne. — 4) Sekretarzami byli asesorowie, do załatwienia spraw sądowo-cywilnych obowiązani.

5) Sekretarz razem kasyerem.

Przegląd prowizorycznie urządzonych gmin miejskich. w obwodzie c. k. na- miestnictwa.

Liczba porządkowa	Urząd gminy miejskiej								U w a g i.
	W mieście	Klasy	W skład wymienionych urzędów gmin miejskich wchodzi następujący urzędnicy						
			Naczelnik	Pisarze		Straż policyjna			
				z nadgro- dą roczną	w liczbie	z pensją roczną	w lic- bie	z płacą roczną	
19	Zbaraż	III.	200	2	300, 300	6	60	Pisarz razem kasyer.	
20	Starosol	III.	100	1	300	2	50	dtto.	
21	Stary Sambor	III.	120	1	300	2	60	dtto.	
22	Kutty	III.	150	1	300	3	72	dtto.	
23	Mosciska	III.	200	2	300, 300	4	60	dtto.	
24	Sądowa Wisznia	III.	150	2	300, 300	4	72	dtto.	
25	Nizankowice	III.	30	1	Remu. 60	1	36	Przemyska kasa miejska załatwia czynności kasowe.	
26	Bełz	III.	200	2	300, 300	3	60	Pisarz razem kasyerem.	
27	Lubaczów	III.	150	1	350	2	60	dtto.	
28	Busk	III.	100	1	300	3	60	dtto.	
29	Kamionka Strumiłowa	III.	100	1	300	2	72	dtto.	
30	Gliniany	III.	100	1	300	2	60	dtto.	
31	Załoście	III.	bezpłatny	Remune. dla pisarza	120	1	12	dtto.	
32	Szczerczec	III.	150	1	40	—	—	Naczelnik i pisarz załatwiają czynności kasowe.	
33	Dolina	III.	250	2	350, 300	6	60	Pisarz razem kasyerem.	
34	Żydaczów	III.	400	1	300	2	50	dtto.	
35	Kałuż	III.	150	1	300	3	60	dtto.	
36	Bolechów	III.	200	1	350	3	80	dtto.	
37	Mikołajów	III.	200	1	350	3	50	dtto.	
38	Halicz	III.	150	2	300, 300	4	60	dtto.	
39	Sanok	III.	250	2	350, 300	5	72	dtto.	
40	Dobromil	III.	150	1	300	4	80	dtto.	
41	Brzozów	III.	bezpłatny	1	350	2	40	dtto.	
42	Mrzygłód	III.	bezpłatny	1	40	1	16	Sanocka kasa miejska załatwia czynności kasy.	

O zbiorze rycin

Zakładu narodowego imienia Ossolińskich.

Przez Felicyana Lobeskiego.

(Dalszy ciąg. Obacz Nr. 6, 9, 11, 14 i 20 Dodatku tygodniowego.)

Dwa wizerunki przedstawiają Augusta III. w całej postaci na koniu.

Jeden z nich w wielkim formacie wyobraża Augusta III. na koniu w szybkim biegu, w całkowitej zbroi, w kapeluszu z piórami, z buławą w ręce. Podpis: *Serenissimus et Pontissimus Princeps ac Dominus, Dominus Fridericus Augustus, Rex Poloniae, Dux Saxon. J. C. M. A. et W. Sac. Rom. Imper. Archi Mar. et Elector.* Z prawej: *Georg. Philipp.* Wys. 17" szer. 13 1/2".

Drugi przedstawia Augusta III. na koniu idącym stępem, w pancerzu na piersiach, w niemieckich szatach z wierzchu, w kapeluszu na głowie i także z buławą w ręku. Za nim jedzie paź trzymający w rękach hełm królewski. Podpis łaciński z lewej strony: *Joh. El. Ridinger inv. et sculp. A. V.*

Reszta 13 wizerunków Augusta III. przedstawiają go w półpostaciach, niektóre po kolana, najczęściej w zbroi, płaszczu i z buławą. Ich rytownicy: Beringerth, Sysang, J. J. Haid, Zucchi i inni.

Ciekawą między niemi jest rycina przedstawiająca Augusta III. w całej postaci, w zbroi i płaszczu, stojącego gdzieś na polu obok głazu, na którym leży hełm i rękawice rycerskie. August III. skazuje jedną ręką na hełm, drugą podnosi buławę do góry. Za królem murzynek trzymający koniec płaszcza. W górze starzec, personifikacja czasu, z kosą w ręku, do którego przylata anioł i chwytając za kosę. Na wstędze: „Halt ein, o Zeit.“ Podpis: „Der jeßige Rönig von Polen Fridericus Augustus III. Churfürst zu Sachsen. Wys. 11", szer. 7". Bez nazwiska rytownika.

Portrety Stanisława Augusta, poprzedzamy wizerunkami Stanisława Leszczyńskiego. Jest ich dwadzieścia. Są to niezmiernie szacowne ryciny. Co tylko ówczesna sztuka sztycharska zdziałać mogła, jest na wielu z nich, podobnie jak w wizerunkach Augusta III. zgromadzone. Najpiękniejszym jest portret w kształcie wielkiego medalionu, wyobrażający Stanisława Leszczyńskiego w półpostaci, w zbroi, z utrefnionym długo rozpuszczonym włosiem, z wstęgą przez piersi i szarfą w pół. Do koła portretu wielkimi literami: *Stanislaus Rex electus XII. Julii anno MDCCIV.* Na dole dwa

orły, a pośród nich tarcza z herbem orla i pogoni i herbem rodzi-
ny Leszczyńskich pośrodku. Z lewej: *Vanloo pinx.* Z prawej: *Cars filius sculpsit.* Na samym spodzie: *A Paris chez Cars rue St. Jacques vis a vis le College du Plessis.* Wys. 17 1/2" szer. 15 1/2".

Podobnie dużego rozmiaru i takiegoż kształtu jest inny wizerunek, lecz sposobem *aqua forte* robiony, przedstawiający St. Leszczyńskiego w zbroi i płaszczu z wierzchu; lecz włosy są tu strzyżone krótko, twarz z wąsem. Na dole tarcza z herbami królestwa i rodziny Leszczyńskich. Podpis: *Stanislaus I. Roy de Pologne, Grand Duc de Lithuanie.* Z lewej: *Daniel Klein pinxit.* Z prawej: *Johann Stenglen sculp. Aug. Vind.* Wys. 17" szer. 12".

Trzy wizerunki przedstawiają Stanisława Leszczyńskiego w całej postaci. Największym z nich jest także *aqua forte* robiony, wyobrażający postać stojącą na tarasie jakiegoś zamku, ubraną w szaty haftowane, z harcofem, w wysokich szwedzkich butach, z odkrytą głową i z buławą w ręku. Na balasach galerii hełm, na nim jaszczur. Podpis: *Stanislaus Lesciniensis Rex Poloniae et Magnus Dux Lithuanie. Vanloo pinxit Paris. Gabriel Badenher Junior sc. et ex. Aug. Vind.* Wys. 13" sz. 9 1/2". Drugi przedstawiający Stanisława Leszczyńskiego w całej postaci, jest tejże samej kompozycji, lecz zwyczajnym miedziorytem, cokolwiek mniejszego formatu i z podpisem francuskim. Ciekawym zaś bardzo jest trzeci, przedstawiający Stanisława Leszczyńskiego w całej postaci, już ku schyłkowi wieku. Figura otyła, widać z wolna idącą, przechadza się po parku liczne ukazującym szpalery. Jest w niemieckim, albo raczej w ówczesnym ogólnym francuskim stroju, w pończochach i trzewikach, z kapeluszem trzechkrończym pod pachą i z wysoką laską w ręce. Podpis w tej treści i formie:

Stanislaus Premier

*Roy de Pologne, Duc de Lorraine, et de Bar
Sous les traits de ce Roy dans l'heureuse Lorraine
On retrouve Auguste et Titus*

*Autant que ses bienfaits son exemple y ramene
Le regne des Talens, des Arts, et des Vertus.*

Colin fecit Nanceii. Wys. 7" szer. 4 1/2". (D.e.n.)